

VÝSLEDKY ÚČTU KULTURY ČR ZA ROK 2018

Praha 2020

Zpracoval:

NIPOS – Centrum informací a statistik kultury

ČSÚ – Odbor statistik rozvoje společnosti

OBSAH

1. Úvod.....	4
1.1. Vymezení a členění sektoru kultury	4
1.2. Zdroje dat a související problémy	7
2. Hospodaření kulturních institucí v roce 2018.....	8
2.1. Zdroje financování kultury	8
2.2. Mikroekonomický pohled	10
2.2.1. Finanční hospodaření	10
2.2.2. Spotřeba živé práce	11
2.2.3. Investice	12
2.2.4. Zahraniční obchod	13
2.2.5. Naturální ukazatele	14
3. Makroekonomický pohled	14
4. Závěr.....	15
5. Seznam zkratk.....	18
6. Použité zdroje a literatura	19
7. Tabulková příloha.....	20

1. Úvod

Satelitní účet kultury ČR (dále také „účet kultury“) byl v návaznosti na růst významu sledování ekonomického rozměru kultury a úkol vyplývající z usnesení vlády ČR č. 1452 z roku 2008 poprvé zpracován v ověřovacím provedení za referenční rok 2009. V průběhu sestavování účtu i v rámci hodnocení jeho výsledků za rok 2009 a za rok následující se ukázalo, že některé předpoklady a záměry obsažené v původním metodickém manuálu k účtu nemohly být zcela naplněny, resp. musely být poopraveny.

Pro prvé ověřovací sestavení kulturního účtu za rok 2009 byl sektor kultury vymezen v rámci dohody zainteresovaných institucí (MK ČR resp. NIPOS a ČSÚ). Na podzim roku 2011 byl však ukončen projekt ESSnet Culture organizovaný Eurostatem, jehož úkolem - mimo jiné - bylo jednotné vymezení sektoru kultury v rámci celé EU. Výsledky výše uvedeného projektu byly zpracovány do novelizované metodiky sestavení kulturního účtu a staly se východiskem pro sestavení účtu za rok 2010 a následující léta.

Další odlišnosti oproti prvému ověřovacímu zpracování účtu spočívaly v rozsahu a kvalitě zjištěných dat. Pomocí doplňkových zjišťování (např. v uměleckých řemeslech, či v archivech) se postupně rozšiřoval okruh respondentů, jejichž data jsou k sestavení kulturního účtu využita. Svůj význam pro kvalitu dat měla také skutečnost, že si respondenti začali postupně zvykat na vykazování ekonomických údajů, které byly do statistických šetření KULT zavedeny v referenčním roce 2009.

Z výše uvedeného je patrné, že za období roku 2018 je účet kultury zpracováván již po desáté. Případné porovnání výsledků účtu v rámci celé časové řady má však nemalá úskalí. Zejména data za referenční rok 2009, která vycházejí z užšího vymezení sektoru kultury, nejsou s daty za pozdější roční období v přijatelné míře porovnatelná. Svoji roli hraje i skutečnost, že s postupem času se rozsah kulturních aktivit zahrnutých do účtu rozšiřoval. To vše je třeba mít - při práci s uvedenými údaji - na paměti.

V roce 2015 byl usnesením vlády ČR č. 266 k návrhu Státní kulturní politiky na léta 2015 – 2020 (s výhledem do roku 2025) úkol týkající se sestavování Satelitního účtu kultury prodloužen do dalšího období.

1.1. Vymezení a členění sektoru kultury

Před vlastním zjišťováním a hodnocením ekonomického rozměru kultury je nutné jasně určit rozsah a strukturu objektu, který je předmětem našeho zájmu. Nejdříve je třeba odlišit jeho vymezení z pohledu věcného od vymezení průřezového charakteru, které vychází z účelu resp. funkce a z průběhu dějů v čase. V prvním případě lze hovořit o jednotlivých oblastech či sférách, poskytovatelích, kulturních a kreativních sektorech kultury a ve druhém o tzv. kulturním cyklu.

V souladu s dostupnými mezinárodními dokumenty (EUROSTAT, UNESCO, OECD) rozlišujeme tyto kulturní oblasti či odvětví označené „O 11 – O 19“ (s uvedením CZ - NACE):

- kulturní dědictví - O.11 (91.01, 02, 03, 72.20, 47.78, 79)
- interpretační (scénické) umění - O.12 (90.01, 02, 04)
- výtvarné (vizuální) umění a řemesla - O.13 (74.10, 20, 90.03, část sekce C)
- periodický a neperiodický tisk - O.14 (58.11, 13, 63.91, 74.30, 47.61, 62)
- audiovizuální a interaktivní média – O.15 (58.21, 59.11, 12, 13, 14, 20, 60.10, 20, 47.63, 77.22)
- architektura – O.16 (71.11)

- reklama – O.17 (73.11)
- umělecké vzdělávání – O.18 (85.52)
- správa kultury vč. její podpory – O.19 (84.11 - část, 12 - část, 94.99.2)

Z praktických důvodů, souvisejících s problémy se získáním a členěním potřebných dat, je nutné výše uvedené oblasti doplnit o další blíže neurčenou oblast, kterou budeme nazývat „neznámá oblast“.

V rámci jednotlivých oblastí rozeznáváme kulturní činnosti (představují či zprostředkovávají kulturní projevy) jako např. činnost muzeí a galerií a dále kulturní služby či statky (např. konzervace a archivace v rámci muzeí či originály zvukových nahrávek). Nositele uvedených kulturních činností, popř. služeb či statků, lze také souhrnně označit za poskytovatele kulturních statků a služeb (dále také „poskytovatele“). Mezi ně patří např. muzea, knihovny, divadla, kina, rozhlas či televize. Nutno dodat, že jejich počet je do značné míry dán pragmatickými důvody spočívajícími v dosažitelnosti statistických dat (zejména cestou statistických zjišťování). Jinými slovy řečeno to znamená, že data o některých významných kulturních aktivitách (např. uměleckých řemeslech, činnosti spisovatelů, malířů či sochařů apod.) v současné době nejsou, popř. z velké části nejsou k dispozici.

V souladu se zaměřením prováděných statistických šetření v kultuře (KULT) přiřazujeme stávající institucionálně vymezené poskytovatele (respondenty šetření) k obsahově vymezeným kulturním oblastem (odvětvím) tj. O.11 – O.19, takto:

- historická památka - (O.11)
- muzeum a galerie - (O.11)
- archiv - (O.11)
- knihovna - (O. 11)
- divadlo - (O.12)
- koncertní sál - (O.12)
- kulturní domy – (O.12)
- výstavní sál - (O.13)
- nakladatelství/vydavatelství - (O.14)
- výrobci a distributoři audiovizuálních děl - (O.15)
- rozhlas - (O.15)
- televize - (O.15)
- školy uměleckého vzdělávání – (O.18)
- organizace ochrany aut. práv - (O.19)
- ostatní poskytovatelé - (O.11 - O.19)

Jak je z uvedeného členění patrné, např. ve velmi významné oblasti architektonických činností (O.16) se žádný jednoznačně vymezený poskytovatel - z důvodu nedostatku odpovídajících dat získávaných statistickými šetřeními - nenachází. Obvykle je rozsah kulturních oblastí širší než činnosti poskytovatelů, kteří do nich jsou zařazeni. Poskytovatelé jsou tak svým způsobem vybranými (statisticky zvlášť sledovanými) reprezentanty jednotlivých oblastí, kteří však vyčerpávajícím způsobem celou oblast nepokrývají.

Za údaje o ostatních poskytovatelích se považují zjišťovaná data o činnosti v těch kulturních oblastech, které nelze jednoznačně přiřadit k předcházejícím poskytovatelům (např. maloobchodní prodej knih, starožitností, uměleckých předmětů, tvorba hudebních nahrávek, služby designu, aktivity zpravodajských agentur, správní činnosti ministerstva kultury a jím řízených institucí atd.).

Z podobných důvodů jako v případě oblastí – tj. nemožnosti věrohodného rozčlenění souhrnných dat - je nutné předpokládat i tzv. „neznámého poskytovatele“. V této souvislosti je

patrné, že postupné snižování významu (váhy) dat uvedených za neznámou oblast či neznámého poskytovatele v relaci k celkovým údajům za kulturu by mělo být projevem zdo-konalování účtu kultury jako takového. To je však velmi obtížný a dlouhodobý úkol související zejména s možnostmi rozšiřování a prohlubování statistického výkaznictví (ochota re-spondentů, finanční možnosti a pracovní kapacity statistických pracovišť, snahy o snižování administrativní zátěže apod.).

Jak je z výše uvedeného zřejmé, členění poskytovatelů kulturních služeb, které je do značné míry ovlivněno možnostmi získání potřebných dat za danou sféru kulturních aktivit, se může se změnami ve statistickém zjišťování v čase měnit.

Lze použít i jiné členění sektoru kultury než je výše uvedené, které můžeme označit za výchozí či základní. Tak např. kulturní oblasti lze seskupit do čtyř tzv. sfér. Každá z nich odráží rozhodující příbuzné rysy několika oblastí. Za takovou skupinu příbuzných oblastí lze považovat sféru kulturního (hmotného a nehmotného) dědictví, kam patří např. památky, archeologická naleziště, muzea a galerie, archivy a knihovny, dále sféru živé originální umělecké tvorby (např. interpretační a výtvarné umění, umělecká řemesla, design, architektura, reklama) a sféru kulturních médií (např. film, televize, rozhlas, vydávání videoher a tisk). Čtvrtou sféru – ač ne ryze kulturní - by mohly tvořit správní (režijní) činnosti (včetně ochrany autorských práv a podpory kultury), které jsou s kulturou – jako s každou jinou oblastí lidských aktivit - neoddělitelně spojeny a dále umělecké vzdělávání.

Samozřejmě nemalý význam mají i jiná členění kulturního sektoru. Evropská Komise člení kulturu v zásadě na kulturní sektor a kreativní sektor. Prvý tvoří oblast tradičního umění (výtvarné a interpretační umění, kulturní dědictví) a oblast kulturních průmyslů (film a video, televize a rozhlas, videohry, hudba, knihy a tisk), druhý – kreativní sektor tvoří oblast krea-tivních průmyslů (design, architektura a reklamní průmysl) a oblast příbuzných odvětví (výroba PC, přehrávačů apod.). Jak dále uvidíme, toto členění má mimo jiné nemalý význam z pohledu uplatňování tržních vztahů v kultuře a následně i rozdílných ekonomických výsledků kulturních oblastí.

V souvislosti s vymezením kultury z pohledu účelu či času hovoříme o druhém rozměru kultury - kulturním cyklu. Ten představuje souhrn fází či etap členících kulturu (resp. její oblasti) na tvorbu či produkci, uchovávání hodnot, šíření kulturních služeb a statků, obchod s nimi, vzdělávání a spotřebu kulturní produkce. Průřezový charakter pojetí kulturního cyklu svým způsobem sektor kultury jako takový překračuje a zasahuje také do jiných odvětví či sfér lidských aktivit (např. vzdělávání, obchod).

Co se týče faktoru času, lze mezi kulturním cyklem a kulturními sférami (skupinami oblastí) nalézt určité styčné body. Zatímco cyklus lze připodobnit k momentálnímu řezu právě probíhajícími kulturními aktivitami, tak sféry člení kulturu z pohledu času. S určitou mírou zo-becnění lze říci, že kulturní dědictví vychází z minulosti, živá tvorba produkující kulturní služby a statky spotřebovávané v daném čase a na daném místě se váže na přítomnost a média rozšiřující zmíněné služby a statky směřují do budoucnosti.

K výše vymezeným čtyřem sférám lze dodat, že zároveň představují základní etapy kulturního cyklu (uchovávání kulturních hodnot, jejich tvorbu, šíření kulturních služeb a statků, umělecké vzdělávání a související správní činnosti).

Jak ukázaly již výsledky prvního zpracování kulturního účtu za rok 2009, z ekonomického pohledu se vine silná dělicí čára mezi tzv. „tradičními“ a „novými“ kulturními obory či odvětvími. Mezi prvými lze uvést na čelním místě celou sféru kulturního dědictví a dále část živé originální umělecké tvorby (divadlo, festivaly, výstavní sály a kulturní domy a režijní

činnosti v kultuře). Tyto aktivity v zásadě nejsou finančně soběstačné a směřuje k nim 50 – 60 % veřejných výdajů na kulturu. Naopak tomu je v případě pořizování zvukových nahrávek, televizního a rozhlasového vysílání, výroby a distribuce audiovizuálních děl, tvorby videoher, architektonických, návrhářských a reklamních činností.

K otázce členění sektoru kultury je třeba dodat, že může být různorodé. Pro jeho odpovídající postižení je podstatné získat potřebná data za co nejnižší části celku, kterým je kulturní sektor jako takový, tj. za jednotlivé oblasti či poskytovatele kulturních služeb. S jejich využitím lze následně uspokojit informační potřeby spojené s různým členěním kulturního sektoru.

1.2. Zdroje dat a související problémy

K sestavení účtu kultury se využívají různorodá data z administrativních zdrojů i ze statistických zjišťování. Do první skupiny patří v první řadě údaje z veřejných rozpočtů (státní rozpočet a místní rozpočty). Také sem patří dostupné údaje na internetu, obsahující data o některých poskytovatelích kulturních služeb.

Druhou skupinu tvoří zejména data získaná šetřením v domácnostech (cestou tzv. rodinných účtů) a dále statistickým zjišťováním přímo u kulturních institucí (pod označením KULT). Šetření v domácnostech provádí ČSÚ, který šetří také držitele licencí rozhlasového a televizního vysílání. Data od naprosté většiny dalších kulturních institucí (poskytovatelů) sbírá pomocí výše zmíněného šetření KULT (MK) NIPOS. Některá data (zejména o zpravodajských agenturách, činnosti architektů, fotografické činnosti a činnosti reklamních agentur, maloobchodu atd.) jsou získávána v rámci šetření tzv. podnikové statistiky ČSÚ (SBS). Ze statistického zjišťování tohoto úřadu (NI 1-01) jsou získávána také data o neziskových institucích (včetně organizací ochrany autorských práv).

V referenčním roce 2014 byla - v návaznosti na záměry Eurostatu a dle specifikace výrobků uměleckých řemesel provedené Národním ústavem lidové kultury - zkvalitněna metodika kvantifikace obrátu zahraničního obchodu s kulturními službami a statky. O rok později došlo k významnému posunu v souvislosti s využitím nového zdroje dat charakterizujícího celkový rozsah živé práce vynaložené v kulturních aktivitách a to jak v institucích s převažující kulturní činností, tak i mimo ně (Výběrové šetření pracovních sil).

Pro potřeby sestavení účtu se dále využívají různé doplňkové zdroje informací. Některé údaje o zaměstnanosti lze čerpat ze statistiky práce a mezd a také z Registru ekonomických subjektů (počty pojištěnců). Uvedená zjišťování provádí ČSÚ, který také dodává makroekonomická data z národního účetnictví (zejména ve formě matice dodávek a užití).

Údaje o archivech má k dispozici MV ČR, některé informace o kinech Unie filmových distributorů atd.

Konečně informace o některých kulturních institucích a aktivitách nezahrnutých do pravidelných statistických šetření jsou zjišťována NIPOS u vybraných respondentů jednorázově formou tzv. doplňkových šetření (archivey, umělecká řemesla, amatérská divadla atd.).

Nově – počínaje referenčním rokem 2018 – jsou takto šetřeny i aktivity související s archeologickými nalezišti, které zatím v plném rozsahu do kulturního účtu zahrnuté nebyly.

Nutno však dodat, že se na mapě statistického sledování sektoru kultury najdou ještě "bílá místa", přestože jich je stále méně. Např. umělecká řemesla jsou pokryta jen částečně. Problém je v tom, že i v případě zahrnutí daných kulturních aktivit do statistického zjišťování není získání potřebných údajů snadné. Základní překážkou je vysoká míra neodpovědí

(nonresponse) a to zejména v případě ekonomických údajů, které jsou pro sestavení kulturního účtu nezbytnou podmínkou.

Získáním dat však nesnáze nekončí. Je třeba se vypořádat s problémy souvisejícími s klasifikacemi (CZ-NACE, CZ-COICOP, CZ-ISCO). Údaje o kulturních činnostech jsou velmi často zahrnuty v agregovaných položkách s jinými aktivitami. V případech, kdy nejsou, bývá z úsporných důvodů výběrový soubor šetření nedostatečně velký na to, aby bylo možno získat a dopočítávat výsledky v potřebném jemném členění (např. na čtyři místa CZ-NACE).

Jednou věcí je získat data (velmi často ne zcela úplná a „čistá“, popř. v jiném než potřebném členění) a druhou získat je v potřebném či přijatelném časovém termínu. Data o veřejných výdajích jsou k dispozici zhruba pět měsíců, údaje o výdajích domácností osm a o podnicích či neziskových institucích až třináct měsíců po referenčním období. Podobné to je s dopočtenými údaji sbíranými od kulturních institucí (poskytovatelů). Nejpozději jsou dosažitelná data ze systému národního účetnictví (více než rok po referenčním období), která jsou navíc postupně zpřesňována. V porovnání s koncem referenčního období (roku) jsou proto výsledky účtu kultury o cca 16 měsíců opožděny.

Samozřejmě nemalé rozdíly jsou i v kvalitě informací. Vysokou věrohodnost lze předpokládat u dat týkajících se veřejných výdajů na kulturu, která vycházejí z čerpání státního rozpočtu. Problematictější v tomto směru jsou všechny údaje zjištěné statistickým šetřením, ať už v domácnostech (rodinné účty, výběrové šetření pracovních sil), tak zejména specializovanými zjišťováními v kulturních institucích (výběrová statistická šetření KULT prováděná NIPOS a ČSÚ), dalšími šetřeními ČSÚ v podnicích a šetřeními doplňkovými. Kvalita těchto dat je ovlivněna všemi problematickými okolnostmi, počínaje úplností základního souboru respondentů, metodami sestavení výběrového souboru, mírou neodpovědí, úrovní dopočtů apod.

2. Hospodaření kulturních institucí v roce 2018

2.1. Zdroje financování kultury

Celková výše finančních zdrojů vstupujících do sektoru kultury dosáhla v roce 2018 více než 272,7 mld. Kč (viz tab. č. 1 v příloze). V porovnání s rokem předcházejícím to bylo o 20,5 mld. Kč (o téměř 8,1 %) více. Použitelnými zdroji se rozumí veškeré provozní příjmy (snížené o zaplacené daně), investiční dotace, přijaté úvěry a půjčky (bez splacených), vlastní vklady, dary apod. získané institucemi s převažujícími kulturními aktivitami během referenčního roku.

Co se původu finančních zdrojů týče, největší část jich pochází z oblasti finančních a nefinančních podniků (dále také „podniky“), na druhém místě jsou domácnosti, na třetím veřejné rozpočty, dále je mezinárodní prostředí a neziskové instituce (uvedené pořadí se po řadu let v zásadě nemění).

V jednotlivých oblastech (odvětvích) kultury je obrázek podílů zdrojů financování poněkud odlišný. Zatímco v kulturním dědictví, interpretačním umění, uměleckém vzdělávání a činnostech správního charakteru jsou rozhodující veřejné rozpočty (s více než zhruba 60 % podílem) v tržně orientovaných odvětvích (výtvarné umění, tisk, média, architektura, reklama) to jsou zdroje podniků a domácností.

Jak je zřejmé z následující tabulky zachycující strukturu finančních zdrojů v pětileté časové řadě (2013 – 2018) jsou patrné tendence růstu podílu domácností a podniků na celkových

zdrojích a stagnace podílu veřejných rozpočtů. Absolutní úroveň ostatních zdrojů je poměrně nízká a výkyvy jejich relativních podílů jsou proto velmi proměnlivé. S ohledem na stagnaci veřejné podpory kultury lze pozitivně hodnotit růst stupně soběstačnosti kulturních organizací (relace tržeb za vlastní výkony k celkovým výdajům) ve stejném období (o 3,4 %).

Podíl jednotlivých zdrojů na financování kultury (v %)

Původ zdroje	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Index 2018/2013 v %
Veřejné rozpočty	15,8	15,9	15,1	14,4	14,2	15,2	96,2
Domácnosti	19,5	20,2	19,8	20,6	19,7	19,0	97,4
Podniky	62,5	61,8	62,3	61,5	63,2	63,8	102,1
Neziskové instituce	1,1	1,1	1,6	2,6	2,2	1,0	90,9
Ostatní svět	1,1	1,0	1,2	0,9	0,7	1,0	90,9

Z veřejných rozpočtů bylo v roce 2018 věnováno na kulturu téměř 41,4 mld. Kč, tj. o 5,6 mld. Kč (o 14,8 %) více než v roce předcházejícím. Tato částka představuje konsolidované provozní a investiční výdaje organizačních složek státu, územních samosprávných celků a státních mimorozpočtových fondů (fondu kultury a fondu pro podporu a rozvoj české kinematografie) na bázi pokladního plnění.

Z celkové výše výdajů bylo více než 33,3 mld. Kč určeno na provozní účely a téměř 8,1 mld. Kč na investice. Veřejné výdaje na provoz tak v porovnání s předešlým rokem vzrostly o 5,0 %, zatímco výdaje na investice se téměř zdvojnásobily. Z pohledu úrovně veřejných zdrojů bylo nejvíce - jak provozních, tak i investičních prostředků - vydáno na kulturu z obecních a městských rozpočtů (72 %) a to zejména do oblasti kulturního dědictví, interpretačního umění a uměleckého vzdělávání.

Celková finanční částka věnovaná kultuře v roce 2018 představovala téměř 2,06 % výdajů veřejných rozpočtů.

Nepřímou pomoc státu kultuře je nemožné kvantifikovat, mimo jiné i proto, že její část může přicházet i prostřednictvím výdajů domácností a podniků (snížení základu daně v případě daru kulturní instituci).

Výdaje domácností na kulturu se v roce 2018 v porovnání s předcházejícím rokem o 4,5 % zvýšily a dosáhly více než 51,9 mld. Kč. Jejich váha v celkových finančních zdrojích kultury je dlouhodobě stabilní.

Výdaje domácností směřovaly zejména do sféry médií a tisku (televize, rozhlas, kino, knihy a tisk atd.) a to ve výši 34,9 mld. Kč, což představuje z celkových výdajů domácností více než dvoutřetinový podíl. Mnohem méně prostředků domácnosti vydaly v oblasti kulturního dědictví, živé umělecké tvorby (interpretační a výtvarné umění) a uměleckého vzdělávání (celkem 8,8 mld. Kč). Výdaje domácností na kulturu mají nejčastěji podobu vstupného, nákupu občerstvení a upomínkových předmětů, řemeslných výrobků, koncesionářských poplatků, jiných poplatků za služby, úhrad školného, zápisného a úhrad nákupů zboží kulturní povahy (knihy, časopisy, obrazy, starožitnosti atd.).

Pohyb finančních prostředků se v rámci kulturního účtu zachycuje v tzv. domácím (nikoli v národním) pojetí, tj. včetně nerezidentů v tuzemsku a bez rezidentů v zahraničí. Z toho je patrné, že výdaje domácností na kulturu kvantifikované v kulturním účtu jsou ovlivněny i rozsahem cestovního ruchu (výdaji uskutečněnými zahraničními návštěvníky).

Podíl výdajů domácností na kulturu na celkových spotřebních výdajích domácností dosáhl v roce 2018 zhruba 3,3 % (tj. o 0,4 p. b. méně než v r. 2017).

V rámci ostatních zdrojů financování kultury (63,8 % podíl na celkových zdrojích) mají nejvýznamnější postavení finanční a nefinanční podniky (174,1 mld. Kč), mnohem menší pak nevládní neziskové instituce (2,57 mld. Kč). Jevovou formou zmíněných zdrojů bývají příjmy z kulturních institucí za služby, výrobky či zboží, popř. navýšení stavu úvěrů a půjček a vlastní vklady.

Zdrojem doplňkového charakteru byly prostředky ze zahraničí (2,6 mld. Kč), které byly v porovnání s předcházejícím rokem o 0,9 mld. Kč vyšší (dotace, granty apod.). Co se týče rozdělení do jednotlivých oblastí, směřovaly ostatní zdroje zejména do reklamy (84,8 mld. Kč), médií (26,9 mld. Kč) a tisku (23,7 mld. Kč). Na druhé straně méně do oborů živé umělecké tvorby, ve kterých tradičně převažuje účast zdrojů veřejných.

Z pohledu objemu použitých finančních zdrojů byla mezi oblastmi na prvním místě reklama (před audiovizuálními médii a tiskem) a mezi vybranými poskytovateli kulturních služeb televize (před muzei a galeriemi a divadly) – viz tab. č. 1 a č. 2 v příloze.

Celkový objem finančních zdrojů kultury vykazuje od roku 2016 rostoucí tendenci (průměrné roční tempo činí 8,2 %). Bezesporu to souvisí s postupným návratem ekonomického oživení počínajícího již v roce 2014.

Nutno dodat, že rozdílná míra uplatnění zdrojů v jednotlivých kulturních oblastech je odrazem odlišné úrovně rozvoje tržních vztahů v kulturním sektoru. Zatímco se veřejné zdroje nejvíce angažují v oblasti kulturního dědictví, uměleckého vzdělávání, interpretačního umění a správy, tak domácnosti a zejména podniky v oblastech tisku, audiovizuace, reklamy a architektury.

2.2. Mikroekonomický pohled

2.2.1. Finanční hospodaření

Tabulky č. 3, 4 a 10 uvedené v příloze umožňují hodnotit základní ekonomické ukazatele z výkazů zisku a ztrát kulturních institucí získané zejména z ročních zjišťování podnikového charakteru (výkazy P 5 – 01, NI a KULT). Je třeba dodat, že podniky jsou v rámci těchto šetření zařazovány do jednotlivých odvětví či oborů dle zásady převažující části tržeb, a tak jejich veškeré tržby nutně nepocházejí z aktivit kulturního charakteru. Na druhé straně nejsou zahrnuty podniky, které mohou provozovat i kulturní činnosti, avšak převažující část jejich tržeb souvisí s aktivitami ne - kulturními. Cenou za úplnější pohled, který tak získáváme, je nižší přesnost (resp. „odvětvová“ jemnost či čistota) zjištěných dat.

Jak ukazují tab. č. 3, 4 a 10, hospodaření sektoru kultury skončilo v roce 2018 kladným hospodářským výsledkem ve výši 17,5 mld. Kč. Tato částka zhruba odpovídá ziskové marži (zisk po zdanění dělený tržbami) ve výši 6,4 % (tj. o 0,3 p. b. více než v roce 2017). Nicméně, také tento výsledek svědčí o tom, že ekonomické oživení pokračující již čtvrtým rokem kulturu ještě neopustilo.

V porovnání s rokem 2017 se základní ukazatele finančního hospodaření vyvíjely příznivěji. Růst celkových příjmů svým tempem předstihl dynamiku výdajů (8,5 % oproti 8,2 %).

V této souvislosti v porovnání s rokem 2017 se zvýšila zisková marže (relace zisku po odpočtu daně z příjmu k tržbám za vlastní výkony) a to z 6,1 % na 6,4 %.

Z pohledu jednotlivých kulturních oblastí byl patrný příznivý trend hospodaření zejména v kulturních a kreativních průmyslech.

Úroveň hospodaření jednotlivých oblastí kultury a poskytovatelů kulturních služeb je tradičně značně rozdílná. Zatímco v kulturním dědictví a v interpretačním umění bylo dosaženo nemalé ztráty (archivy, knihovny, divadla, festivaly, kulturní domy), jiná odvětví byla naopak značně

zisková (reklama, architektura). Také v médiích a tisku byl dosažen zisk, v porovnání s rokem 2017 byl však o 2 % nižší.

Podle stupně ekonomické soběstačnosti lze v rámci sektoru kultury rozlišit dvě – dlouhodobě přetrvávající – sféry hospodaření. Do první patří oblasti tradičního umění orientované spíše na publikum a návštěvnost, pro které je nepostradatelná finanční podpora z veřejných zdrojů (kulturní dědictví, divadla, soubory, festivaly atd.) a do druhé – orientované na trh – lze zařadit sféru kreativních aktivit (reklama, architektura, design) a dále média a tisk.

To je zřejmé i na úrovni stupně soběstačnosti (relace tržeb za vlastní výkony k celkovým výdajům), který při průměrné výši 88,6 % dosahuje např. v tvorbě videoher 122,7 %, v designu 106,5 % a v architektuře 107,8 %. Na druhé straně v kulturním dědictví jen 48,9 % a v interpretačním umění 34,9 %.

2.2.2. Spotřeba živé práce

Kvantifikace rozsahu práce vstupující do kulturních aktivit je poměrně složitá. Pracovní zapojení má více forem, z nichž je relativně nejpřesněji evidován rozsah práce zaměstnanců s pracovní smlouvou. Problematictější je postižení prací na základě dohod, prací dobrovolníků a také zapojení OSVČ či podnikatelů a jejich rodinných příslušníků.

Počínaje referenčním rokem 2015 je možné využít dvou rozdílných zdrojů dat. Spolu s klasickými statistickými šetřeními v kulturních institucích (KULT, SBS, NI a doplňková zjišťování) přichází v úvahu tzv. Výběrové šetření pracovních sil (dále také „VŠPS“), které má – za cenu nižší přesnosti - širší záběr. Umožňuje tak postihnout různorodé pracovní zapojení v kulturních aktivitách, i mimo ně.

Tabulka č. 7a obsahuje údaje o zaměstnanosti a mzdách v kultuře vycházející z klasických šetření podnikového charakteru řady KULT (MK). Podle jejích výsledků v kultuře v roce 2018 pracovalo 112,4 tis. pracovníků, z toho více než 88,5 tis. zaměstnanců (přepočtený stav) a 23,9 tis. dobrovolníků bez nároku na odměnu. Nad tento počet lze zřejmě předpokládat dalších několik tisíc osob pracujících v resortu na základě dohod o pracovní činnosti či v postavení osoby samostatně výdělečně činné (jejich počet výše uvedená zjišťování nepostihují). Pokud bychom přepočítali výši vykázaných ostatních osobních výdajů a honorářů v kultuře pomocí průměrných mezd, dojdeme k počtu dalších cca 11 tis. pracovníků zapojených na základě dohod a autorských smluv (v přepočtu na plnou pracovní dobu). To je celkem téměř 100 tis. osob (v přepočtu na plnou pracovní dobu) a k tomu více než 23 tis. dobrovolníků, kteří pracují v institucích s převažující kulturní činností.

Průměrná hrubá měsíční mzda v kultuře v roce 2018 dosáhla 29 618 Kč. V porovnání s předcházejícím rokem se zvýšila o 7,1 % (reálně jen o 4,9 %), avšak ve srovnání s průměrnou mzdou dosaženou v celé ekonomice (31 868 Kč) byla o 2 250 Kč (o 7,1 %) nižší.

Jak je zřejmé v porovnání s předcházejícími léty se zaostávání mezd v kultuře stále prohlubuje. Zatímco v r. 2015 dosahovala průměrná hrubá mzda v kultuře 97,6 % celostátní úrovně průměrné mzdy (na přepočtené počty zaměstnanců), v roce 2016 to bylo 94,6 %, v roce 2017 jen 93,2 % a v roce 2018 jen 92,9 %. Zejména v případě kultury platí, že průměr (jako charakteristika celého souboru) má velmi nízkou vypovídací schopnost. Také do oblasti mezd se promítají podstatné rozdíly v úrovni hospodaření dvou odlišných sfér sektoru kultury - tradičních odvětví na straně jedné - a médií, tisku a kreativních oborů na straně druhé (viz tab. č. 10). Jestliže v sektoru klasických kulturních odvětví průměrná měsíční mzda stěží

přesáhla 25 tis. Kč, tak v tisku to bylo více než 27 tis. Kč, v reklamě a architektuře více než 33 tis. Kč a v médiích až přes 40 tis. Kč.

Celkově platí, že více než 66 % zaměstnanců v sektoru kultury pracovalo v odvětvích s nižší než celostátní průměrnou mzdou (tab. č. 7 a). Navíc se pomyslné nůžky znázorněné úrovní mezd v kultuře a v ekonomice jako celku rozevíraly. V pětiletém období mezi roky 2013 a 2018 rostla nominální průměrná mzda v kultuře mnohem pomaleji než celostátní průměrná mzda (průměrně ročně o 4,0 % v porovnání s 5,0 %).

Oproti minulým letům však dynamika průměrné mzdy již předstihla tempo růstu produktivity práce propočtené z HPH vytvořené v kultuře (průměrně ročně o 0,6 p. b.).

Výběrové šetření pracovních sil prováděné ČSÚ rozšiřuje pohled na spotřebu živé práce vynaložené v kulturních aktivitách o instituce s převažující jinou než kulturní činností a dále o zapojení podnikatelů, popř. jejich rodinných příslušníků (viz tab. č. 7 b). Určité omezení spočívá ve skutečnosti, že neposkytuje údaje o finančních nákladech vynaložené práce a o počtu dobrovolných pracovníků.

Celkový rozsah pracovního zapojení v kulturních aktivitách (včetně institucí ne-kulturního zaměření) v porovnání s rokem 2017 klesl – přibližně o 12 tis. zaměstnaných osob – a v roce 2018 dosahoval výše 214,3 tis. osob. Z tohoto počtu bylo 80,5 tis. podnikatelů. Ze zbývajících počtu 133,8 tis. osob bylo 109,7 tis. osob zaměstnáno na plný pracovní úvazek a 22,9 tis. osob na úvazek částečný či formou dohody o pracovní činnosti (popř. dohody o provedení práce) nebo pracovalo jako pomáhající rodinní příslušníci (1,2 tis. osob).

Výsledky uvedeného šetření umožňují kvantifikovat spotřebu živé práce v členění na instituce (právnícké či fyzické osoby) s kulturní a s ne-kulturní převažující činností. Z celkového počtu 214,3 tis. pracujících osob jich v jiných než kulturních institucích pracovalo 41,4 tis., tj. přibližně 19,3 %. Ze zbývajících počtu 172,9 tis. pracovníků kulturních institucí bylo aktivních 88 tis. (50,9 %) v povoláních kulturního charakteru (např. jako zpěváci, herci či designéři). Povolání ne-kulturního zaměření (administrativa, účetnictví, IT profese atd.) vykonávalo 84,9 tis. osob (49,1 %), což je o 8,5 tis. méně než v roce 2017. Pokles počtu osob vykonávajících administrativní a jinak „ne-kulturně“ zaměřená povolání měl největší podíl na celkově nižším počtu osob pracujících v kultuře v porovnání s předchozím rokem.

Jak je zřejmé, kulturní činnosti (povolání) nejsou zvláště silně centralizovány do kulturního sektoru, resp. institucí, jejichž větší část příjmů je generována kulturními aktivitami. Z celkového počtu těch, jejichž náplň práce má kulturní obsah (129,4 tis. osob) jich patří do kulturního sektoru zhruba 68 %.

Přepočtený počet zaměstnanců kulturního sektoru představuje 2,2 % z počtu zaměstnanců pracujících v celé ekonomice (měřeno mzdovými náklady by byla váha kulturního sektoru mírně nižší – 2,0 %).

Pokud bychom k institucím s převažující kulturní činností připočetli i zaměstnance kulturních profesí mimo kulturní sektor (z výsledků VŠPS), došli bychom k podílu 2,7 %. Konečně po započtení všech osob pracujících jak na plný pracovní úvazek či na základě dohod, tak i dobrovolníků a podnikatelů, by dosáhl podíl kulturních aktivit v ekonomice 4 %.

2.2.3. Investice

V porovnání s rokem 2017 se objem investičních výdajů zvýšil 18,9 % (o téměř 2,6 mld. Kč) a dosáhl téměř 16,3 mld. Kč.

Rozdílné ekonomické podmínky a výsledky kulturních institucí nacházejí svůj odraz také v investiční aktivitě. Při průměrné intenzitě investic v přepočtu 183,6 tis. Kč na zaměstnance

v celém kulturním sektoru, to bylo v oborech tradičního umění jen 100,3 tis. Kč, v kulturních průmyslech (tisk a média) až 331,3 tis. Kč a v kreativních průmyslech 188,3 tis. Kč.(viz tab. č. 10). Intenzita investic se v porovnání s rokem 2017 zvýšila zejména v kulturních průmyslech (o 21 %), naopak v kreativních mírně poklesla (o více než 6 %).

Co se týče zdrojového krytí investičních výdajů, veřejné finanční zdroje se na něm v roce 2018 podílely zhruba z 22 % (v oblasti kulturního dědictví to bylo 72,5 %), zahraniční zdroje z 1,4 % a zbývajícím podílem vlastní popř. jiné zdroje.

Ve struktuře investic z pohledu hmotného a nehmotného majetku kolísá dlouhodobě podíl vydaných finančních prostředků na nehmotný majetek mezi 20 až 40 % (v roce 2018 činil 35,8 %). V období mezi roky 2012 až 2017 se podíl pořizování nehmotného majetku v porovnání s majetkem hmotným snižoval. Zatímco v roce 2012 dosáhl až 30%, v roce 2015 to bylo 28,6% a v roce 2017 jen 22,5 %. V krizovém období po roce 2009 tomu přitom bylo opačně. Bylo preferováno pořizování nehmotného majetku před hmotným. Jak se zdá, vývoj po roce 2012 v tomto směru nasvědčuje vyššímu uspokojování odložených potřeb v oblasti pořizování hmotného majetku. V roce 2018 se však podíl investičních výdajů do nehmotného majetku prudce zvýšil, zejména z důvodu nárůstu tohoto druhu investic v oblasti televizního vysílání.

Nejvyššího podílu výdajů na pořízení nehmotného majetku tak bylo dosaženo v oblasti médií (74 %) a - při značně nižším rozsahu investic – ve správě a podpoře kultury (56,1 %). Naopak podíl pořízení hmotného majetku v oblasti architektury překročil 97 %, v interpretačním umění 95 % a v reklamě 94 %.

2.2.4. Zahraniční obchod

Pohled na hospodaření sektoru lze částečně doplnit daty o vývozu a dovozu kulturního zboží a služeb (viz tab. č. 9). V zahraničním obchodu se zbožím a službami kulturního charakteru bylo v roce 2018 dosaženo – podobně jako v předcházejících letech – kladného salda (6,3 mld. Kč). V porovnání s rokem 2017 se kladný přebytek obchodní výměny zvýšil přibližně dvojnásobně (3,1 mld. Kč), zejména pak v důsledku zlepšení výsledků v oblasti audiovizuálních a interaktivních médií a periodického a neperiodického tisku. V prvně jmenované oblasti došlo meziročně jak k navýšení kladného salda, tak i k výraznému navýšení celkového objemu vývozu a dovozu a to zřejmě v souvislosti s pokračujícími aktivitami provozovatelů internetových obchodů na našem území.

K věrohodnosti výše uvedených výsledků je však třeba dodat, že údaje neodrážejí celý rozsah obchodní výměny v oblasti kultury (šetření v oblasti služeb jsou výběrová). Údaje o zahraničním obchodu se zbožím vycházejí z přeshraničního pojetí zahraničního obchodu. Jsou sice mezinárodně srovnatelné a mohou sloužit jako indikátor vývoje obchodu, ale nezohledňují faktickou změnu vlastnictví – zboží může být např. převáženo v rámci distribučních center jedné společnosti umístěných v různých zemích.

Případné porovnání s léty předcházejícími roku 2014 je ztíženo navíc tím, že metodika počtu ukazatelů zahraničního obchodu byla v roce 2014 aktualizována v návaznosti na záměry Eurostatu v této oblasti a dále podle specifikace výrobků uměleckých řemesel provedené Národním ústavem lidové kultury.

2.2.5. Naturální ukazatele

Skutečností je, že se v sektoru kultury můžeme setkat s potížemi spojenými s odpovídajícím oceněním – zejména originálních – kulturních statků či služeb. Netýká se to jen samotného stanovení ceny, ale i jejího vývoje v čase. Také hospodaření některých kulturních institucí se primárně neřídí finančními kritérii a neprobíhá zcela na komerční bázi. Lze proto usuzovat, že působení ekonomických vztahů v kultuře je modifikované, ne-li částečně limitované.

Z omezených možností finančního postižení kulturního dění vyplývá, že bychom měli pohled na kulturu doplnit o vyhodnocení vývoje základních naturálních ukazatelů. Ty jsou v zásadě dvojího druhu. Jako kapacitní ukazatele (počet sedadel v divadlech, počet sbírkových předmětů v muzeích či rozsah knihovního fondu v knihovnách) odrážejí stranu nabídky a jako ukazatele participace (počet diváků, čtenářů či návštěvníků) vyjadřují objem poptávky.

Nejhrubším ukazatelem nabídkové strany kulturního vyžití je počet vybraných poskytovatelů kulturních služeb (památek, muzeí, knihoven, divadel, držitelů licencí rozhlasového a televizního vysílání atd.). V roce 2018 byla v rámci šetření KULT zjišťována data od 8 685 poskytovatelů (tj. o 4,4 % méně než v roce 2017). Největší pokles počtu poskytovatelů zaznamenali vydavatelé neperiodického a periodického tisku.

Důvody změny počtu poskytovatelů kulturních služeb však mohou být různé, od reorganizace, integrace a jiných organizačních změn až po ekonomicky opodstatněný vznik či zánik nových subjektů. V neposlední řadě mohou spočívat také v nedokonalostech registru poskytovatelů obesílaných statistickými dotazníky a v jejich postupném odstraňování.

Vhodnější pro charakteristiku změn v oblasti kulturních služeb jsou ukazatele na straně poptávky, zejména pak počet návštěvníků, resp. návštěv (na 10 tis. obyvatel) základních poskytovatelů kulturních služeb. Jak je z tab. č. 13 zřejmé, oproti předcházejícímu roku se v roce 2018 zvýšila návštěvnost o 1 % (týkalo se to zejména muzeí a galerií, kin a výstavních sálů). Naopak - jako i v předcházejícím roce - se snížil počet vydaných titulů (o více než 3 %), celkový náklad v oblasti tisku (o 14 %) a počet vysílacích hodin na jednoho držitele licence rozhlasového a televizního vysílání (o 16 % a 1%).

Celková úroveň relativní návštěvnosti (86 957 návštěv) by jinými slovy mohla znamenat, že každý obyvatel ČR v tomto roce navštívil průměrně (bezmála) devětkrát nějakou kulturní akci či zařízení. Není však tomu zcela tak, protože návštěvnost kulturních akcí ovlivňuje také cestovní ruch, množství a složení zahraničních hostů (turistů).

3. Makroekonomický pohled

Charakteristiku úrovně hospodaření kultury, jako celku i jejích jednotlivých částí, zcela přirozeně provází otázka místa a váhy tohoto sektoru v ekonomice. Při hledání odpovědi je třeba využít údajů a metod národního účetnictví.

S ohledem na disponibilní data o sektoru kultury se jeví jako nejvhodnější pro vyčíslení makroekonomických ukazatelů výrobní (odvětvová) metoda výpočtu hrubého domácího produktu (HDP). Podle ní se tento ukazatel rovná součtu hrubé přidané hodnoty zjištěné odpočtem mezipotřeby od hodnoty produkce (HPH) a čistých daní, tj. daní z daného odvětví snížených o dotace poskytnuté tomuto odvětví.

Vstupní data do propočtu by měla vycházet z údajů národního účetnictví, zejména pak z tabulek dodávek a užití. Tyto údaje představují svým způsobem optimální informační soustavu co do své komplexnosti, konzistence a mezinárodní srovnatelnosti. Uvedené přednosti jsou

však vykoupěny vysokou pracností a z pohledu uživatelů dat dlouhou dobou čekání na (postupně upřesňované) výsledky.

Nutno dodat, že na základě těchto údajů lze makroekonomické ukazatele sektoru kultury spíše odhadovat než přesně kalkulovat. Je tomu tak zejména pro – z našeho pohledu – nevhodné členění dat v tabulkách dodávek a užití pouze do úrovně oddílů (na 2 místa NACE), zatímco jsou kulturní aktivity často až na úrovni tříd (4 místa CZ-NACE). Jedním příkladem za všechny mohou být architektonické činnosti v tabulkách dodávek a užití, které zahrnují celý oddíl 71 CZ-NACE. Za součást kulturního sektoru je však považována pouze třída 71.11. Data odpovídající kulturním aktivitám je nutno získávat složitým postupem s využitím znalosti různých vztahů – např. v úrovni produktivity práce mezi třídami či podílu spotřeby materiálu, energie a služeb na výnosech atd. – mezi údaji zjištěnými v rámci statistických šetření (podniková šetření, KULT, NI).

Podíl kulturního sektoru na celkové produkci v roce 2017 lze odhadovat na 2,03 % (234,4 mld. Kč), jeho podíl na HPH ve výši 2,10 % (95,1 mld. Kč) a na HDP v úrovni 1,37 % (68,9 mld. Kč). Poměrně nižší objem HDP v porovnání s HPH je dán relativně nízkou úrovní daní vztahujících se ke kulturnímu sektoru a naopak vysokou částkou přijatých provozních dotací.

Z předběžných dat lze za rok 2018 předpokládat (odhadovat), že objem produkce v kulturním sektoru dosáhl 255,2 mld. Kč (2,09 % na celostátní produkci) a úroveň HPH 105,2 mld. Kč (tj. 2,19 % z celkové HPH vytvořené v ekonomice).

Ze statistiky národních účtů ČSÚ lze získat také údaje o kulturní produkci vytvořené organizacemi s jinou než převažující kulturní činností (např. televizní vysílání poskytovatelů internetových služeb). Celková kulturní produkce těchto organizací dosahovala v roce 2018 přibližně výše 110 mld. Kč. Pokud bychom přičetli tento odhad k celkové produkci kulturních organizací, mohli bychom vyčíslit celkovou kulturní produkci na 365,1 mld. Kč (2,98 % na celostátní produkci).

Objem HDP vytvořeného v kultuře lze v roce 2018 odhadovat v úrovni 78 mld. Kč (1,47 % z celového HDP). Odhad výše HDP v roce 2018 se v porovnání s rokem 2017 navýšil o 9,1 mld. Kč a podíl na celkovém HDP vzrostl přibližně o 0,1 p. b.

Výchozí předběžné údaje budou dále zpřesňovány a výše uvedený odhad se zřejmě mírně pozmění. Zatím však předběžná data nasvědčují tomu, že nárůst produkce mezi lety 2017 a 2018 (o 8,9 %) byl doprovázen o něco mírnějším zvýšením mezispotřeby (o necelá 7,7 %) a naopak výraznějším růstem HPH (o necelá 10,6 %).

4. Závěr

V roce 2017 byl analyzován vývoj výsledků satelitního účtu kultury za období let 2010 – 2015 (viz. Vyhodnocení časové řady výsledků satelitního účtu kultury ČR za období let 2010 - 2015, www.statistikakultury.cz/satelitni-ucet-kultury).

Mezi nejvýznamnější závěry této analýzy patří poznatek o mírnějším a opožděnějším průběhu ekonomické krize v období po roce 2008 v oblasti kultury s tím, že reálný vzestup na úrovni makro i mikroekonomiky nastal až v roce 2014.

Lze říci, že ekonomické výsledky kultury v roce 2018 vzestupný trend vývoje v zásadě potvrzují, zvýšila se zejména tvorba zisku. i v tomto roce však pokračovaly náznaky poklesu efektivity hospodaření. V porovnání s rokem 2017 významněji vzrostly např. finanční zdroje vstupující do kultury (o 8,1 %), podobně tak i tržby za vlastní výkony (o 7,1 %), zisková marže

(o 0,3 p. b.) a v neposlední řadě také hrubá přidaná hodnota (o 9,2 %). Příznivě se meziročně vyvíjely i ukazatele zaměstnanosti a průměrných mezd (meziroční zvýšení o 7,1 %). Naopak s ohledem na předstih výdajů před tržbami poklesl stupeň soběstačnosti (o 1,1 p. b.). Na druhé straně však pozoruhodně vzrostly investiční výdaje (až o 18,6 %).

V rámci jednotlivých kulturních oblastí je třeba upozornit na pokračování poklesu ekonomického výkonu v periodickém a neperiodickém tisku ve sledovaném roce. Naopak (zřejmě i v příčinné souvislosti) se dále zlepšila úroveň hospodaření v oblasti audiovizuálních a interaktivních médií.

Dalším poznatkem výše uvedené analýzy bylo zjištění, že oblasti tradiční kultury zaměřené na publikum (kulturní dědictví, scénické a výtvarné umění) překonaly ekonomickou krizi snadněji než oblasti zaměřené především na trh (kulturní a kreativní průmysly). Také tomuto závěru uvedené dlouhodobé analýzy dal vývoj roku 2018 za pravdu. Zatímco v krizovém období let 2011 - 2013 byla průměrná dynamika růstu hrubé přidané hodnoty v tradiční kultuře o 5,9 p. b. vyšší, tak v letech 2013 - 2018 se tento rozdíl snížil na 2,5 p. b.

Základní otázkou, na kterou by měl dát satelitní účet kultury odpověď je původ, rozsah a užití finančních zdrojů kultury. Z administrativních dat bylo zjištěno, že veřejný sektor se v roce 2018 podílel na příjmech kulturních institucí částkou 41,4 mld. Kč (tj. 15,2 %) s tím, že tyto prostředky plynuly zejména do kulturního dědictví, živé umělecké tvorby a do uměleckého vzdělávání. Podle výsledků šetření v domácnostech vzrostly výdaje směřující z rodinných rozpočtů do kultury, zejména do oblasti médií a živé tvorby a dosáhly 51,9 mld. Kč (19 % celkových zdrojů). Na rozdíl od poklesu podílu domácností na tvorbě celkových zdrojů (o 0,7 p. b.) a neziskových institucí (o více než 1 p. b.) se zvýšil podíl nefinančních podniků (o 0,6 p. b.) a zahraničí (o 0,4 p. b.). Celkové finanční zdroje kulturních institucí se však meziročně zvýšily o 20,5 mld. Kč (tj. o 8,1 %).

Podobně jako výsledky předcházejících let i data za rok 2018 potvrzují skutečnost, že se jednotlivé kulturní oblasti významně liší stupněm uplatnění tržních principů a v této souvislosti také úrovní hospodaření, s tím související výší průměrných mezd, investiční aktivitou atd. Případné prohlubování této diference bude zřejmě záviset na technickém rozvoji na straně jedné a rozsahem podpory neziskových aktivit (kulturní dědictví a část živé tvorby) z veřejných zdrojů na straně druhé.

Ekonomické výsledky je na místě – s ohledem na omezené možnosti finančních ukazatelů pro vyjádření rozsahu a kvality výkonu některých činností (např. péče o kulturní dědictví, vzdělávací činnost kulturních institucí, působení kultury a jejích hodnot na jedince i společnost) - doplnit ukazateli naturálními. Jako nejvhodnější mezi nimi se pro svou komplexnost jeví ukazatel počtu návštěvníků. Nutno dodat, že celková návštěvnost kulturních institucí v porovnání s rokem 2017 mírně vzrostla (o 1 %). Zvýšení návštěvnosti se týkalo většiny významných poskytovatelů služeb tradiční kultury. Výkonové ukazatele vzrostly také v oblasti rozhlasového a televizního vysílání. Naopak k poklesu došlo v oblasti tisku (zejména co se týče ukazatele nákladu – viz tab. č. 13).

Hospodářské výsledky roku 2018 jsou v porovnání s předcházejícím rokem provázeny vyšší tvorbou zisku (o 1,9 mld. Kč, tj. o více než 12 %). V této souvislosti se zvýšila zisková marže a to z 6,1 % na 6,4 %. – viz tab. č. 3 a 10. Meziroční tempo celkových výdajů bylo nižší než tempo příjmů (8,2 % oproti 8,5 %). Při mírně vyšší mezispotřebě (o 6,5 %) se výrazněji zvýšily osobní náklady (o 10,9 %) a také ostatní nákladové položky (10,4 %). Relativně nižší dynamiku měly vlastní výkony (7,1 %) a tak o 0,9 p. b. poklesl celkový stupeň soběstačnosti – viz tab. č. 10.

Z odvětvového pohledu byly celkové hospodářské výsledky ovlivněny zejména dalším meziročním snížením efektivnosti v kulturních průmyslech (v tisku).

V makroukazatelích se v porovnání s údaji za rok 2017 dynamicky navýšila produkce (o 8,9 %), mírněji se zvýšila mezispotřeba (o 7,7 %) a naopak výrazně vzrostla hrubá přidaná hodnota (o 10,6 %).

O postavení kultury v ekonomice jako celku svědčí skutečnost, že její podíl v několika významných ukazatelích osciluje (v poměrně širokém rozmezí) od 1,4 do 4 %.

Veřejné zdroje věnované kultuře představují 2,06 % celkových konsolidovaných výdajů veřejných rozpočtů a podíl výdajů domácností na kulturu k celkovým výdajům domácností dosahuje 3,3 %. Rozsah vynaložené živé práce v kultuře lze uvažovat v rozmezí od 2,0 % (měřeno mzdovými náklady) až po 4 % (měřeno počtem všech osob pracujících v kulturních institucích a činnostech). Konečně předběžně odhadovaný podíl hrubé přidané hodnoty a produkce v kultuře dosáhl 2,19 % a 2,09 %, zatímco podíl odhadované úrovně hrubého domácího produktu kultury svou výší tuto úroveň nedosahuje (1,47 %) celostátního ukazatele). Jak je zřejmé z porovnání podílu kultury na ukazatelích vstupů (rozsahu živé práce) a výstupů (HPH a HDP), tento sektor v úrovni produktivity za ostatními odvětvími zaostává.

Pokud bychom však přidali na pomyslnou misku vah neměřitelnou část výkonů a společenského dosahu sektoru kultury, byl by jeho podíl jistě mnohem vyšší. To, co nelze finančně vyjádřit je však mimo naše možnosti. Je třeba se zabývat tím, co dokážeme ovlivnit a provádět žádoucí změny zejména v oblasti statistických zjišťování – která nám umožní postupně zvyšovat rozsah kulturních aktivit zahrnutých do satelitního kulturního účtu a naopak snižovat stupeň jeho nepřesnosti.

5. Seznam zkratk

CZ-COICOP	Klasifikace individuální spotřeby
CZ-ISCO	Klasifikace zaměstnání
CZ-NACE	Klasifikace ekonomických činností
ČSÚ	Český statistický úřad
ESA	Evropský systém účtů
ESSnet Culture	European Statistical System Network on Culture
EUROSTAT	Statistický úřad Evropské unie
HDP	Hrubý domácí produkt
HPH	Hrubá přidaná hodnota
MK	Ministerstvo kultury
NI	Neziskové instituce
NIPOS	Národní informační a poradenské středisko pro kulturu
NÚLK	Národní ústav lidové kultury
SBS	Structural business statistics (Podniková strukturální statistika)
UNESCO	Organizace OSN pro vzdělání, vědu a kulturu
VŠPS	Výběrové šetření pracovních sil

6. Použité zdroje a literatura

1. Systém účtů kultury. Praha: NIPOS, 2011, 2014 a 2017.
2. Výsledky účtu kultury ČR za rok 2009 - 2015. Praha: NIPOS, 2011 – 2017.
3. Vyhodnocení časové řady výsledků satelitního účtu kultury ČR za období let 2010 – 2016. Praha: NIPOS, 2017.
4. ESSnet on Culture statistics 2009 – 2011, Task Force 1: Framework and definitions (Final Report 2011).
5. National report on public expenditure. Eries, 2004.
6. The Economy of Culture. Studie KEA European Affairs pro Evropskou komisi, (2006).
7. Statistická zjišťování ČSÚ a NIPOS a administrativní zdroje dat MF, MV, ČSSZ a Unie filmových distributorů a různá doplňková zjišťování provedená NIPOS.
8. Tabulky dodávek a užití ČSÚ za rok 2016 a 2017.
9. Klasifikace ekonomických činností (CZ- NACE). Praha: ČSÚ, 2008.

7. Tabulková příloha

Tabulka 1	Zdroje financování kultury podle kulturních oblastí v roce 2018.....	21
Tabulka 2	Umístění finančních zdrojů podle kulturních oblastí a poskytovatelů kulturních služeb v roce 2018	22
Tabulka 3	Příjmy a výdaje kulturních institucí podle kulturních oblastí v roce 2018	23
Tabulka 4	Příjmy a výdaje kulturních institucí podle poskytovatelů kulturních služeb v roce 2018	24
Tabulka 5	Makroekonomické ukazatele podle kulturních oblastí v roce 2018 (odhad).....	25
Tabulka 6	Vybrané ukazatele v trojsektorovém členění kultury za rok 2018 (sl. 3 - 5 odhad).....	26
Tabulka 7a	Zaměstnanost a mzdy v kultuře v roce 2018	27
Tabulka 7b	Zaměstnanost v kultuře podle kulturních oblastí v roce 2018 (s využitím Výběrového šetření pracovních sil)	28
Tabulka 8	Zdroje a rozsah investic kulturního sektoru v roce 2018	29
Tabulka 9	Zahraniční obchod se zbožím a službami kulturního sektoru v roce 2018	30
Tabulka 10	Analytická tabulka základních ukazatelů sektoru kultury za rok 2018	31
Tabulka 11	Časové řady vybraných ukazatelů kultury za vybraná léta 2012 – 2018.....	32
Tabulka 12	Počet vybraných poskytovatelů kulturních služeb v roce 2018	33
Tabulka 13	Relativní vyjádření výkonu poskytovatelů kulturních služeb v naturálních ukazatelích v roce 2018	34

Poznámka:

- ležatá čárka na místě čísla značí, že se jev nevyskytoval
- . tečka na místě čísla značí, že údaj není k dispozici nebo je nespolehlivý
- x ležatý křížek na místě čísla značí, že zápis není možný z logických důvodů
- 0 nula se používá pro označení číselných údajů menších než polovina zvolené měřicí jednotky i. d. individuální data

Tabulka 1 Zdroje financování kultury podle kulturních oblastí v roce 2018

v tis. Kč

OBLAST	Ústřední vládní instituce	Místní vládní instituce	Veřejný sektor celkem	Přímé výdaje domácností	Nefinanční a finanční podniky ¹⁾	Nevládní neziskové instituce ¹⁾	Soukromý sektor celkem	Evropské strukturální fondy	Jiné mezinárodní instituce	Ostatní svět celkem	ZDROJE CELKEM
Kulturní dědictví	6 194 161	9 017 141	15 211 302	4 472 156	3 431 879	299 192	8 203 227	253 489	10 483	263 972	23 678 501
Interpretační umění	1 788 917	5 212 570	7 001 487	3 411 864	3 102 349	290 613	6 804 826	59 080	30 229	89 309	13 895 622
Výtvarné umění	58 392	56 318	114 710	4 261 703	7 276 910	7 924	11 546 537	6 420	3 523	9 943	11 671 190
Periodický a neperiodický tisk	36 662	25 213	61 868	10 855 944	23 359 376	3 573	34 218 893	72 138	325 596	397 734	34 678 495
Audiovizuální a interaktivní média	904 714	1 028 728	1 933 442	24 063 091	23 620 330	1 474 366	49 157 787	24 126	1 849 800	1 873 926	52 965 155
Architektura	0	0	0	156 674	28 048 735	189	28 205 598	946	0	946	28 206 544
Reklama	0	0	0	127 361	84 815 927	0	84 943 288	0	0	0	84 943 288
Umělecké vzdělávání	27 344	7 048 363	7 075 707	1 168 200	0	0	1 168 200	311	0	311	8 244 218
Správa a podpora kulturní činnosti	2 301 769	30 787	2 332 556	168 169	470 128	484 971	1 123 268	30	0	30	3 455 854
Neznámá oblast	195 065	7 503 288	7 698 353	3 307 265	0	0	3 307 265	0	0	0	11 005 618
CELKEM	11 507 024	29 922 408	41 429 432	51 992 427	174 125 634	2 560 828	228 678 889	416 540	2 219 631	2 636 171	272 744 492

¹⁾ Celkové příjmy jsou sníženy o příjmy z veřejného sektoru, domácností, mezinárodního prostředí, zaplacené daně a zvýšeny (sníženy) o změnu stavu úvěrů apod.

Tabulka 2 Umístění finančních zdrojů podle kulturních oblastí a poskytovatelů kulturních služeb v roce 2018

v tis. Kč

OBLAST	Historické památky	Muzeum a galerie	Archívy	Knihovny	Divadla	Hudební soubory	Kulturní domy	Výstavní sály	Rozhlas	Televize	Školy uměl. vzděl.	Org. ochrany autor. práv	Ostatní poskytovatelé	CELKEM
Kulturní dědictví	3 276 116	8 099 218	1 921 914	4 020 805	x	x	x	x	x	x	x	x	6 360 448	23 678 501
Interpretační umění	x	x	x	x	7 993 097	1 627 991	4 035 232	x	x	x	x	x	239 302	13 895 622
Výtvarné umění	x	x	x	x	x	x	x	980 699	x	x	x	x	10 690 491	11 671 190
Audiovizuální a interaktivní média	x	x	x	x	x	x	x	x	4 803 923	21 732 489	x	x	26 428 743	52 965 155
Umělecké vzdělávání	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	1 043 256	x	7 200 962	8 244 218
Správa a podpora kulturní činnosti	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	600 442	2 855 412	3 455 854
Neznámá oblast	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	158 833 952	158 833 952
CELKEM	3 276 116	8 099 218	1 921 914	4 020 805	7 993 097	1 627 991	4 035 232	980 699	4 803 923	21 732 489	1 043 256	600 442	212 609 310	272 744 492

Zdroje dle poskytovatelů jsou propočteny z celkových příjmů zvýšených o dotace na investice a vlastní vklady a zvýšených či snížených o změnu stavu úvěrů a půjček a snížených o zaplacené daně z příjmů.

Tabulka 3 Příjmy a výdaje kulturních institucí podle kulturních oblastí v roce 2018

v tis. Kč

OBLAST	Příjmy (výnosy) celkem	z toho: tržby za vlastní výkony	Výdaje (náklady) celkem	v tom			Rozdíl příjmů (výnosů) a výdajů (nákladů)
				spotřeba materiálu, energie, zboží a služeb	osobní náklady	ostatní výdaje (náklady)	
Kulturní dědictví	22 992 868	11 105 557	22 717 579	6 749 091	9 081 864	6 886 624	275 289
Interpretační umění	14 541 943	5 115 762	14 678 245	5 984 586	6 491 667	2 201 992	-136 302
Výtvarné umění	12 271 662	11 324 482	10 449 091	7 036 480	1 576 718	1 835 893	1 822 571
Periodický a neperiodický tisk	40 536 427	37 724 535	37 609 563	18 302 355	6 927 684	12 379 524	2 926 864
Audiovizuální a interaktivní média	51 249 973	41 608 683	48 186 980	29 013 576	6 757 609	12 415 795	3 062 993
Architektura	28 593 076	27 349 314	25 361 082	18 124 806	4 424 534	2 811 742	3 231 994
Reklama	86 405 052	79 547 549	80 265 833	53 247 765	9 064 959	17 953 109	6 139 219
Umělecké vzdělávání	1 046 425	632 846	887 924	425 258	379 361	83 305	158 501
Správa a podpora kulturní činnosti	3 017 564	1 095 549	3 005 189	1 030 021	1 629 528	345 640	12 375
C E L K E M	260 654 990	215 504 277	243 161 486	139 913 938	46 333 924	56 913 624	17 493 504

Tabulka 4 Příjmy a výdaje kulturních institucí podle poskytovatelů kulturních služeb v roce 2018

v tis. Kč

POSKYTOVATEL	Příjmy (výnosy) celkem	z toho: tržby za vlastní výkony	Výdaje (náklady) celkem	v tom			Rozdíl příjmů (výnosů) a výdajů (nákladů)
				spotřeba materiálu, energie, zboží a služeb	osobní náklady	ostatní výdaje (náklady)	
Historické památky	3 174 425	1 995 342	3 120 613	1 085 392	1 160 821	874 400	53 812
Muzea a galerie	6 733 523	1 504 572	6 594 210	2 140 935	3 270 505	1 182 770	139 313
Archivy	1 827 522	432 905	2 174 592	848 825	1 254 494	71 273	-347 070
Knihovny	3 817 470	194 580	3 902 183	1 136 306	2 490 268	275 609	-84 713
Divadla	6 873 287	2 355 163	6 884 137	2 064 239	3 472 079	1 347 819	-10 850
Hudební soubory	1 541 171	441 367	1 541 579	631 409	844 691	65 479	-408
Festivaly	1 442 994	591 863	1 483 043	932 746	458 412	91 885	-40 049
Kulturní domy	3 735 720	1 254 280	3 826 066	1 791 659	1 409 849	624 558	-90 346
Výstavní sály	946 644	479 977	885 272	470 141	332 200	82 931	61 372
Rozhlas	4 817 437	2 870 360	4 734 650	1 850 384	1 572 896	1 311 370	82 787
Televize	22 199 655	15 868 131	21 951 240	9 369 122	3 499 069	9 083 049	248 415
Ostatní poskytovatelé	203 545 142	187 515 737	186 063 901	117 592 780	26 568 640	41 902 481	17 481 241
C E L K E M	260 654 990	215 504 277	243 161 486	139 913 938	46 333 924	56 913 624	17 493 504

Tabulka 5 Makroekonomické ukazatele podle kulturních oblastí v roce 2018 (odhad)

v tis. Kč b. c.

OBLAST	Produkce organizací s převažující kulturní činností (v z. c.) ¹	Mezispotřeba organizací s převažující kulturní činností (v k. c.) ²	Hrubá přidaná hodnota organizací s převažující kulturní činností	Podíl jednotlivých oblastí na celkové hrubé přidané hodnotě v %	Produkce kulturního zboží a služeb organizací s převažující ne- kulturní činností (v z.c.) ¹
Kulturní dědictví	18 314 663	6 831 406	11 483 256	10,9	.
Interpretační umění	18 208 724	8 421 127	9 787 597	9,3	.
Výtvarné umění	13 935 341	9 685 718	4 249 622	4,0	.
Periodický a neperiodický tisk	33 185 593	19 735 172	13 450 421	12,8	.
Audiovizuální a interaktivní média	62 063 032	33 513 641	28 549 391	27,1	.
Architektura	26 493 322	17 805 649	8 687 673	8,3	.
Reklama	68 616 943	50 572 410	18 044 532	17,2	.
Umělecké vzdělávání	10 220 572	2 041 872	8 178 700	7,8	.
Správa a podpora kult. činnosti	4 153 932	1 414 928	2 739 005	2,6	.
C E L K E M	255 192 122	150 021 923	105 170 197	100,0	109 952 763

¹⁾ základní ceny

²⁾ kupní ceny

Tabulka 6 Vybrané ukazatele v trojsektorovém členění kultury za rok 2018 (sl. 3 - 5 odhad)

v tis. Kč

SEKTOR	OBLAST	PŘÍJMY (VÝNOSY) CELKEM	VÝDAJE (NÁKLADY) CELKEM	HODNOTA PRODUKCE (v mil. Kč) ¹⁾	MEZI- SPOTŘEBA (v mil. Kč) ¹⁾	HRUBÁ PŘIDANÁ HODNOTA (v mil. Kč) ¹⁾	POČET ZAMĚSTN. (PŘEPOČ.) v os.	VÝDAJE NA INVESTICE	EXPORT ZBOŽÍ A SLUŽEB ²⁾	IMPORT ZBOŽÍ A SLUŽEB	POČET PRÁVNICKÝCH A FYZICKÝCH OSOB	NACE
a	b	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
KULTURNÍ SEKTOR	Kulturní dědictví	22 992 868	22 717 579	18 314 663	6 831 406	11 483 256	19 576	2 427 221	76 836	372 947	10 445	91.01, 02, 03, část-72.20 a 47.78, 79 ³⁾
	Interpretační umění	14 541 943	14 678 245	18 208 724	8 421 127	9 787 597	14 239	889 935	1 357 442	1 479 463	8 463	90.01, 02, 04
	Výtvarné umění ⁴⁾	6 005 106	4 821 936	7 126 431	4 384 390	2 742 041	1 953	411 793	538 181	775 837	10 619	74.20, 90.03
	Umělecké vzdělávání	1 046 425	887 924	10 220 572	2 041 872	8 178 700	737	66 782	.	.	1 054	85.52
	Umělecká řemesla	1 139 059	1 060 168	1 018 002	549 754	468 248	1 673	36 363	1 403 822	2 597 471	1 000	odd. 14, 15, 16, 23, 25, 31, 32, 43 (část)
	Sektor celkem	45 725 401	44 165 852	54 888 392	22 228 549	32 659 842	38 178	3 832 094	3 376 281	5 225 718	31 581	-
KULTURNÍ PRŮMYSLY	Film a video	19 353 487	17 633 264	25 088 737	15 395 927	9 692 810	1 557	1 403 096	21 874 547	13 611 976	1 741	59.11, 12, 13, 14, 77.22, 47.63 (část)
	Hudba	2 069 111	1 672 847	2 541 716	1 090 292	1 451 424	206	133 509	9 012 823	5 703 734	2 644	59.20, 47.63 (část) ³⁾
	Rozhlas	4 817 437	4 734 650	5 680 979	2 683 670	2 997 310	1 916	173 110	.	20 491	62	60.10
	Televize	22 199 655	21 951 240	26 179 021	13 588 330	12 590 690	4 021	4 006 989	82 507	2 912 258	124	60.20
	Knihy a tisk	40 536 427	37 609 563	33 185 593	19 735 172	13 450 421	16 269	1 583 761	14 348 613	13 543 857	37 505	58.11, 13, 14, 10, 63.91, 74.30, 47.61, 62 ³⁾
	Videohry	2 810 283	2 194 979	2 572 578	755 422	1 817 156	672	861 966	.	.	40	58.21
	Sektor celkem	91 786 400	85 796 543	95 248 624	53 248 813	41 999 811	24 641	8 162 431	45 318 490	35 792 316	42 116	-
KREATIVNÍ PRŮMYSLY	Architektura	28 593 076	25 361 082	26 493 322	17 805 649	8 687 673	7 471	1 439 238	367 940	67 945	23 366	71.11
	Reklama	86 405 052	80 265 833	68 616 943	50 572 410	18 044 532	14 063	2 535 096	11 963 132	13 516 146	18 833	73.11
	Design	5 127 497	4 566 987	5 790 908	4 751 574	1 039 334	962	261 505	266 250	415 877	3 958	74.10
	Sektor celkem	120 125 625	110 193 902	100 901 173	73 129 633	27 771 539	22 496	4 235 839	12 597 322	13 999 968	46 157	-
Správa a podpora kulturní činnosti	3 017 564	3 005 189	4 153 932	1 414 928	2 739 005	3 212	22 214	0	0	267	84.11, 12 (část), 94.99.2	
KULTURA CELKEM	260 654 990	243 161 486	255 192 121	150 021 923	105 170 197	88 527	16 252 578	61 292 093	55 018 002	120 121	-	

¹⁾ odhad na základě vlastních propočtů z údajů národního účetnictví

²⁾ za rozhlasové vysílání (export) jsou k dispozici pouze individuální data, která nelze zveřejnit

³⁾ údaje za maloobchod se vztahují jen ke sloupcům 1 až 7 a 10

⁴⁾ bez designu a uměleckých řemesel

Tabulka 7a Zaměstnanost a mzdy v kultuře v roce 2018

POSKYTOVATEL	Povolání kulturního charakteru prováděné v organizaci s převažující kulturní činností	Povolání "ne-kulturního" charakteru prováděné v organizaci s převažující kulturní činností	Povolání kulturního charakteru prováděné v organizaci s převažující jinou než kulturní činností	Dobrovolníci	Neznámý charakter povolání	C E L K E M		
						Počet zaměstnanců celkem	Mzdy v tis. Kč	Průměrná mzda v Kč
Historická památka	384	.	.	1 208	1 954	2 338	804 430	28 672
Muzeum a galerie	3 344	.	.	1 599	3 430	6 774	2 249 940	27 679
Archiv	0	.	.	.	2 687	2 687	898 604	27 869
Knihovna	4 688	.	.	2 551	669	5 357	1 721 251	26 776
Divadlo	5 009	.	.	3 518	2 208	7 217	2 427 469	28 030
Kulturní dům	1 619	.	.	2 710	1 661	3 280	921 234	23 405
Nakladatelství/vydavatelství	5 788	.	.	.	5 936	11 724	3 949 739	28 074
Film a video	1 557	1 557	552 352	29 563
Rozhlas	1 219	.	.	.	697	1 916	933 534	40 603
Televize	3 687	.	.	.	334	4 021	2 252 726	46 687
Organizace ochrany autorských práv a podpora kultury	510	510	183 822	30 036
Ostatní poskytovatelé	4 286	.	.	12 334	36 860	41 146	14 568 328	29 505
C E L K E M	30 024	.	.	23 920	58 503	88 527	31 463 429	29 618

Tabulka 7b Zaměstnanost v kultuře podle kulturních oblastí v roce 2018 (s využitím Výběrového šetření pracovních sil)

O B L A S T	Povolání kulturního charakteru prováděné v organizaci s převažující kulturní činností	Povolání „nekulturního“ charakteru prováděné v organizaci s převažující kulturní činností	Povolání kulturního charakteru prováděné v organizaci s převažující jinou než kulturní činností ¹⁾	Počet pracujících osob celkem ²⁾	z toho		
					podnikatelé	zaměstnanci na pracovní smlouvy či dohody	z toho: zaměstnanci na plný úvazek
Kulturní dědictví	9 808	13 863	.	23 671	2 674	20 846	17 039
Interpretační umění	10 315	7 712	.	18 027	6 218	11 809	8 962
Výtvarné umění	18 146	1 881	.	20 027	16 272	3 615	3 400
Periodický a neperiodický tisk	13 459	13 682	.	27 141	12 748	14 391	11 791
Audiovizuální a interaktivní média	13 683	5 144	.	18 827	4 670	14 157	11 718
Architektura	7 131	15 736	.	22 867	13 127	9 739	8 561
Reklama	7 265	23 275	.	30 540	10 948	19 219	15 789
Umělecké vzdělávání	8 205	3 605	.	11 810	1 690	10 120	7 232
Správa a podpora kult. činnosti ³⁾
Nezařazeno do žádné oblasti	.	.	41 430	41 430	12 200	28 690	25 163
C E L K E M	88 012	84 898	41 430	214 340	80 547	132 586	109 655

¹⁾ Část vybraných povolání se prolíná různými kulturními oblastmi a není proto možné s jistotou určit, do které oblasti spadají (např. herci mohou spadat jak do oblasti interpretačního umění v rámci svých divadelních aktivit, tak do oblasti audiovizuálních a interaktivních médií v rámci aktivit spojených s filmem či do oblasti reklamy). Proto nejsou kulturní povolání mimo kulturní organizace zařazena do konkrétní oblasti a jsou analyzována pouze jako celek.

²⁾ Počet pracujících osob zahrnuje zaměstnance (na základě pracovní smlouvy či dohody), podnikatele (se zaměstnanci či bez zaměstnanců) a pomáhající rodinné příslušníky. Pomáhající rodinní příslušníci nejsou zahrnuti v podrobnějším členění.

³⁾ Údaje o zaměstnanosti v rámci správních činností spojených s kulturou a činností organizací na podporu kultury nelze v čtyřmístném členění NACE z Výběrového šetření pracovních sil získat.

Tabulka 8 Zdroje a rozsah investic kulturního sektoru v roce 2018

v tis. Kč

POSKYTOVATEL	Investice v kulturním sektoru	Zdroje investic				Z celkových investic	
		státní	ze zahraničí	z toho: EU	vlastní a jiné	hmotný majetek	nehmotný majetek
Historická památka	446 016	162 799	80 127	79 717	203 090	442 319	3 697
Muzeum a galerie	1 411 852	1 148 147	73 722	73 752	189 983	1 393 125	18 727
Archiv	140 694	92 248	0	0	48 446	132 790	7 904
Knihovna	240 524	196 244	5 723	4 926	38 557	198 706	41 818
Divadlo	536 668	687 178	442	442	0	522 940	13 728
Koncertní sál (hud. tělesa, folk. soubory a festivaly)	91 884	60 492	0	0	31 392	79 379	12 505
Kulturní domy	238 830	168 063	1 677	1 392	69 090	228 082	10 748
Výstavní sál	79 896	18 123	183	0	61 590	77 334	2 562
Rozhlas	173 110	102	0	0	173 008	149 071	24 039
Televize	4 006 989	0	0	0	4 006 989	747 003	3 259 986
Ostatní poskytovatelé	8 886 115	966 791	64 638	63 812	7 854 686	6 455 475	2 430 640
C E L K E M	16 252 578	3 500 187	226 512	224 041	12 525 879	10 426 224	5 826 354

Tabulka 9 Zahraníční obchod se zbožím a službami kulturního sektoru v roce 2018

v tis. Kč

KULTURNÍ OBLAST	G e o g r a f i c k é č l e n ě n í								
	EU		USA		OSTATNÍ SVĚT		C E L K E M		
	VÝVOZ	DOVOZ	VÝVOZ	DOVOZ	VÝVOZ	DOVOZ	VÝVOZ	DOVOZ	SALDO
Kulturní dědictví	36 392	220 318	22 258	97 356	18 186	55 273	76 836	372 947	-296 111
Interpretační umění	799 366	642 522	64 232	173 266	493 844	663 675	1 357 442	1 479 463	-122 021
Výtvarné umění	1 781 257	2 673 981	80 863	141 073	346 133	974 131	2 208 253	3 789 185	-1 580 932
Periodický a neperiodický tisk	13 309 798	11 088 190	106 444	358 226	932 371	2 097 432	14 348 613	13 543 857	804 756
Audiovizuální a interaktivní média	27 068 158	19 533 585	2 154 592	1 853 777	1 747 126	861 097	30 969 876	22 248 459	8 721 417
Architektura	165 747	66 538	657	142	201 536	1 265	367 940	67 945	299 995
Reklama	10 319 521	10 212 655	308 424	327 670	1 335 187	2 975 821	11 963 132	13 516 146	-1 553 014
Umělecké vzdělávání
Správa a podpora kult. činnosti
C E L K E M	53 480 239	44 437 789	2 737 470	2 951 510	5 074 383	7 628 694	61 292 092	55 018 002	6 274 090

Tabulka 10 Analytická tabulka základních ukazatelů sektoru kultury za rok 2018

v tis. Kč, v %

OBLAST / SEKTOR	VEŘEJNÉ ZDROJE		ÚROVEŇ HOSPODAŘENÍ		HRUBÁ PŘIDANÁ HODNOTA		ZAMĚŠTNANCI		MZDY		INVESTICE		
	v tis. Kč	podíl na sektoru v %	stupeň soběstačnosti v %	zisková marže v %	v mil. Kč	podíl na sektoru v %	počet	podíl na sektoru v %	průměrná měsíční mzda v Kč	index k prům. mzdě sektoru	v tis. Kč	podíl krytý dotacemi a granty v %	
Kulturní dědictví	15 211 302	36,7	48,9	0,6	11 483	10,9	19 576	22,2	26 608	89,8	2 427 221	72,5	
Interpretační umění	7 001 487	16,9	34,9	x	9 788	9,3	14 239	16,1	24 861	83,9	889 935	100,0	
Výtvarné umění	114 710	0,3	108,4	13,9	4 250	4,0	4 588	5,2	19 243	65,0	709 661	8,6	
Periodický a neperiodický tisk	61 868	0,1	100,3	6,3	13 450	12,8	16 269	18,4	26 993	91,1	1 583 761	58,5	
Audiovizuální a interaktivní média	1 933 442	4,7	86,3	4,9	28 549	27,1	8 372	9,4	43 026	145,2	6 578 670	0,9	
Architektura	0	0	107,8	10,3	8 688	8,3	7 471	8,4	33 333	112,5	1 439 238	21,5	
Reklama	0	0	99,1	6,1	18 045	17,2	14 063	15,9	34 948	118,0	2 535 096	0,4	
Umělecké vzdělávání	7 075 707	17,1	71,3	21,4	8 179	7,8	737	0,8	27 268	93,1	66 782	16,7	
Správa a podpora kulturní činnosti a neznámá oblast	10 030 916	24,2	36,5	0,1	2 739	2,6	3 212	3,6	30 771	103,9	22 214	0,0	
C E L K E M	41 429 432	100,0	88,6	6,4	105 171	100,0	88 527	100,0	29 618	100,0	16 252 578	23,2	
z toho	Kulturní sektor	29 388 577	70,9	52,8	5,6	32 660	31,1	38 178	43,1	25 122	84,8	3 832 094	71,4
	Kulturní průmysly	1 995 310	4,8	92,5	5,6	42 000	39,9	24 641	27,8	32 440	109,5	8 162 431	12,1
	Kreativní průmysl	14 629	0,1	101,4	7,3	27 772	26,4	22 496	25,5	33 991	114,7	4 235 839	1,1
	Správa a podpora kulturní činnosti	2 332 556	5,6	36,4	0,1	2 739	2,6	3 212	3,6	29 676	100,2	22 214	0,0

Tabulka 11 Časové řady vybraných ukazatelů kultury za vybraná léta 2012 – 2018

v mil. Kč

U K A Z A T E L	2010	2013	2015	2016	2017	2018	Index 2018/2017 v %	Index 2018/2010 v %
Veřejné zdroje celkem	36 283	34 644	34 282	33 600	35 789	41 429	115,8	114,2
Náklady celkem	219 816	198 111	201 846	209 835	224 664	243 161	108,2	110,6
Výnosy celkem	229 110	206 727	218 448	225 133	240 273	260 655	108,5	113,8
Stupeň soběstačnosti v %	87,1	85,7	87,9	88,6	89,5	88,6	98,7	101,7
Počet zaměstnanců v os.	87 018	81 417	89 330	90 946	84 622	88 527	104,6	101,7
Průměrná hrubá měsíční mzda v Kč	24 406	24 431	25 966	26 279	27 643	29 618	107,1	121,4
Investice v mil. Kč	13 748	10 676	13 578	14 266	13 703	16 253	118,6	118,2
Hrubá přid. hodnota v mld. Kč ¹⁾	86,1	81,4	89,5	92,7	95,1	105,2	110,6	122,2
Hrubý dom. produkt v mld. Kč ¹⁾	59,5	54,5	62,7	64,2	68,9	78,0	113,2	131,1
Podíl kult. na hr. přid. hod. v % ¹⁾	2,40	2,23	2,16	2,16	2,10	2,19	104,3	91,3
Podíl kultury na HDP v % ¹⁾	1,50	1,34	1,36	1,35	1,37	1,47	107,3	98,0

¹⁾ využita výrobní metoda propočtu HDP; za rok 2018 - odhad z předběžných dat

Tabulka 12 Počet vybraných poskytovatelů kulturních služeb v roce 2018

POSKYTOVATEL	Kulturní podniky a instituce c e l k e m	v tom		
		státní	soukromé	ostatní
Památkový objekt zpřístupněný za vstupné	327	221	51	55
Muzeum a galerie (muzea výtvarných umění)	477	372	58	47
Výstavní síň	261	97	76	88
Knihovna veřejná	5317	5 317	0	0
Divadlo	249	77	56	116
Hudební těleso	38	11	6	21
Rozhlas	49	2	47	0
Televize	130	13	117	0
Festivaly	483	147	91	245
Kulturní domy	601	517	29	55
Vydavatelé neper. a period. tisku	932	94	732	106
C E L K E M	8 864	6 868	1 263	733

Tabulka 13 Relativní vyjádření výkonu poskytovatelů kulturních služeb v naturálních ukazatelích v roce 2018

POSKYTOVATEL	Počet návštěv kulturních zařízení na 10 tis. osob	Počet vydaných titulů / náklad na 10 tis. osob	Počet vysílacích hodin na 1 držitele vys. licence	Index 2018/2017 v %
Historické památky	13 636	x	x	102,0
Muzea a galerie	13 465	x	x	105,6
Knihovny	20 747	x	x	90,9
Výstavní sály	2 411	x	x	104,1
Kina	15 381	x	x	106,8
Divadla	7 660	x	x	101,7
Koncertní sály (soubory a festivaly)	3 262	x	x	100,8
Nakladatelství a vydavatelství	x	13,2 /487 547	x	97,1 / 86,0
Rozhlas	x	x	15 990	116,0
Televize	x	x	10 747	101,0
Kulturní domy	10 396	x	x	107,0
C E L K E M	86 957	13,2 /487 547	26 736	101,0 ⁽¹⁾

⁽¹⁾ zahrnuje pouze návštěvnost